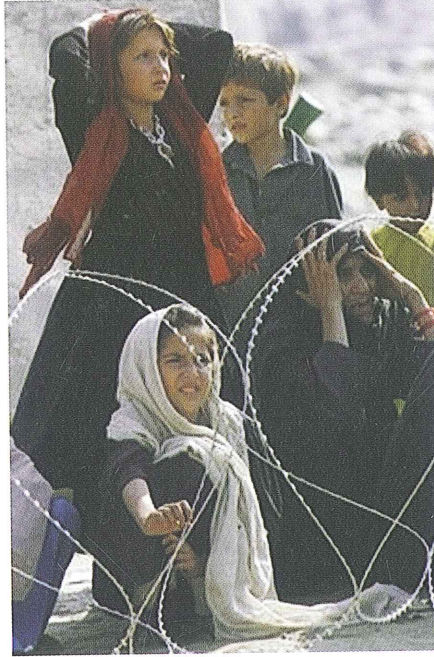

20 Kasım Dünya Çocuk Hakları Günü ve Düşündürdükleri...

Son dönemlerde ülke gündemi birbirini ardına çıkan çocuk istismarına ilişkin haberler ile sarsıldı. Çocukların cinsel ve fiziksel istismarına yönelik haberler adeta toplumun bir anda kendi "gerçekliği-ne" yabancılaşmasına neden oldu ve olayların mümessilleri adeta bu toplum dışı bireylermiş yahut dışarıdan ithal edilmiş "yabancı" varlıklarmış gibi karşılandı.

Olaylara sebebiyet veren kişilerin ya da kişi gruplarının ruhsal sağlıkları konusunda bir tartışmaya girmeye elbette gerek yok. Yaş mefhumu bir yana, bir kişinin rızası dışında herhangi bir eyleme zorlanması, kişiye sözlü ya da fiziksel şiddet uygulanması ya da bedensel ve dahası ruhsal bütünlüğüne zarar verici söz ve davranışlarda bulunulması zaten evrensel insan hakları normları ile örtüşmez. Ancak söz konusu edimler henüz çocuk olan bireylere yöneldiğinde, gerek uygulanan davranış gerekse bu davranışların sonuçları itibarıyla çok daha travmatik sonuçlar ortaya çıkmaktadır. Çünkü çocuklar, dili, dini, cinsiyeti,ırkı, siyasi ve sosyal sınıfı ne olursa olsun dünya toplumu tarafından özel olarak korunması ve desteklenmesi gereken kişilerdir.

Öncelikle bu evrensel olduğu kabul edilen normun kendisi bir tartışma konusudur, özellikle Türkiye toplumu söz konusu olduğunda. Çünkü çocukların özel bir korumaya ihtiyacı duyuyor olmaları ilkesi, onların kendi öz varlıklarını özgürce kurmalarına engel olacak şekilde uygulanamaz. Bu nedenle çocukların varolan kapasitelerini ortaya çıkaracak ve geliştirecek bir ortamda hayata hazırlanması

gerekmektedir. Çocuğu özgün ve özel bir birey olarak kabul etmeyen bir sosyal çevrede yetişen çocuklar, kendi kişiliklerini sağlıklı bir şekilde kuramayacakları gibi toplumsal yaşamın gerek ve sorumluluklarını yeterince idrak edemedi hayata atılmak durumunda kalırlar. Kısacası, 'eti senin kemiği benim' mantığının hakim olduğu bir toplumda, nesnel olarak korunduğu ve desteklendiği düşünülse de çocuklar bireysel ve sosyal haklarından mahrum edildikçe, bütünlüklü olarak haklarından yararlandıkları iddia edilemez.

ÇOCUK HAKLARI VE UYGULAMALAR

Çocuk hakları gerek dünya genelinde gerekse Türkiye'de yasalar düzeyinde özel hassasiyet gösterilen bir konu olagelmıştır. Ancak iş uygulamaya geldiğinde, ortaya çıkan tablonun iç açıcı olduğunu söylemek oldukça zor. Dünya çocuklarının önemli bir kısmı sağlık ve eğitim haklarından

eşit düzeyde faydalanamadığı gibi; ailesi ve çevresi tarafından şiddete uğrayan, savaşlarda ve çatışmalarda hayatlarını kaybeden ya da mülteci ve sığınmacı durumuna düşen ve dahası uluslar arası bir ticaret metası haline dönüştürülüp fiziksel ve cinsel yönden sömürülen çocukların oranı azımsanamayacak kadar yüksek.

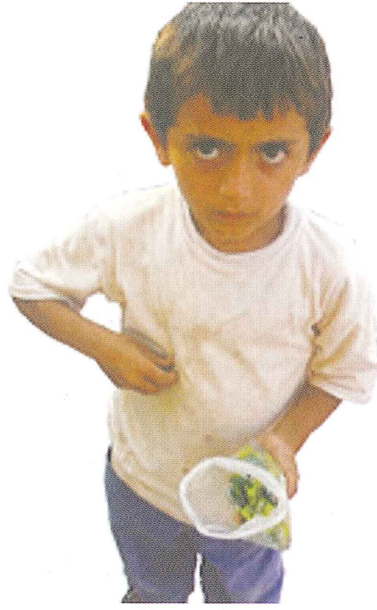
Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 20 Kasım 1959 tarihinde kabul ettiği "Çocuk Hakları Bildirgesi", tüm dünya çocuklarının haklarını evrensel standartlarda tanımlayan bir bildirme olması nedeniyle önemlidir. Söz konusu bildirgenin imzalandığı tarih aynı zamanda Dünya Çocuk Hakları Günü olarak kutlanmaktadır. Bu sene Türkiye'de bu amaçla düzenlenen etkinliklerden en ilgi çekici olanı Çocuk Vakfı tarafından hazırlanan "Risk Altındaki Dünya Çocukları Raporu" sonuçlarının kamuoyuna duyurulması olmuştur. UNICEF, UNESCO, Uluslar arası Af Örgütü, BM, Dünya Sağlık Örgütü gibi kurumların çalışmalarının derlenmesi ile hazırlanan rapor; tüm dünyada ve Türkiye'de çocuk hak ihlallerinin azalmak bir yana artış gösterdiğini ortaya çıkarmaktadır. Raporda; dünyanın 0-18 yaş arası toplam nüfusunun 3 milyar 50 milyona ulaşırken, her 100 çocuktan 6'sının 5 yaşına varmadan öldüğü, gelişmekte olan ülkelerde 5-14 yaşlarındaki 200 milyon çocuğun yoksulluk düzeyinin altında bulunduğu ve okul çağı içinde bulunan 135 milyon çocuğun, okuma-yazma bilmediği tespitleri yer almıştır. Raporda yer alan bir diğer önemli bulgu ise; dünyada her 2 çocuktan 1'inin şiddete maruz kalıyor olduğudur.

TÜRKİYE'NİN ÇOCUKLARI

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni imzalayan 43. ülke durumundaki Türkiye'de ise, yasanın yayınlanmasının üzerinden 10 seneden fazla zaman geçmiş olmasına rağmen; uygulamada çocuk hakları konusunda ciddi eksiklikler olduğu ortadadır. Bu alanda Türkiye'nin en önemli sorunu hiç kuşkusuz bölgeler arasındaki derin uçurumdur. Özellikle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgeleri'nde çocuk hakları ihlalleri yüksek oranda olmakla birlikte; bu bölgelerden ekonomik yoksunluk nedeniyle göç etmek zorunda kalan ailelerin çocukları, büyük şehirlerde de benzer koşullarda yaşamak zorunda kalmaktadır/bırakılmaktadır. Hem fiziksel, ekonomik ve psikolojik şiddete uğrayan hem de bu süreçler sonucunda şüpheye atılacak hale getirilen çocukların durumu toplumun tüm kesimlerinin sorumluluğunun acilen harekete geçirilmesi gereken sosyal bir olgudur.

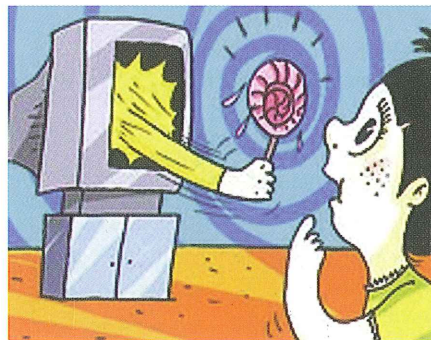
Çocukların istismarı konusunda en yakıcı olanı hiç kuşkusuz ekonomik istismardır. Bu istismarın bir yönü doğrudan fiziksel güç kullanımına işaret eder ve bu nedenle çocukların sağlık ve eğitim haklarını engeller. Diğer yanı sıra ise, çocuk bedeninin cinsel bir obje haline dönüştürülüp metalaştırılmasına işaret eder ki; bu durum çocukların cinsel istismarı ve çocuk pornosu konusunda dönen tartışmalarda sorunun özünü işaret etmektedir. Sorunun bu şekilde tanımlanması bu vakaları bir tür bireysel sapkınlık boyutunun üzerine çıkarmak ve çözüm için birincil adım olan, temel nedeni doğru analiz etmek anlamına gelmektedir.

Çocukların ekonomik sömürsüne ilişkin araştırmalar Türkiye'nin en acil sorunlarından birini gün ışığına çıkarır nitelikte. Türkiye'nin 0-18 yaş arası çocuk nüfusu 26 milyon. Rakamlar Türkiye'nin dünyada en fazla çocuk işçi çalıştıran ülkelerin başın-

da geldiğini gösteriyor. Türkiye'de çocukların beşte birinden fazlası 12 yaşın altında çalışmaya başlıyor ve dahası yüzde 60'ı günde 11-12 saat çalışıyor. Çalışan çocukların yüzde 57'si güvenli ve sağlıklı koşullarda çalışıyor. Bu rakamlara kayıt dışı çalıştırılan çocuk sayısı eklendiğinde, sonuçlar daha da düşündürücü olacaktır.

Hala kız çocuklarının eşit düzeyde eğitim olanaklarından faydalanması sağlanamıyor ve kız çocukları töre ve namus saikleri ile katlediliyor. Çocukların yüzde 72'si anababa, yüzde 22'si ise öğretmen dayatıyor ve her üç çocuktan biri istismara uğruyor. Bunun yanı sıra çocuklar reklam, müzik ve gösteri dünyasında yoğun bir şekilde araçsallaştırılıyor ve ticari faaliyetlerin kar getirici bir unsuru olarak görülüyor. Tüm bu gelişmelerin "doğal" bir sonucu olarak ise Türkiye'de yargılanan ve çocuk ıslahevle-

rinde yaşayan çocuk sayısı ile çocuk intiharları sayısı gün geçtikçe artıyor.

Çocuklarına böylesi yaşam koşulları hazırlayan Türkiye, çocukların fiziksel ve cinsel istismarı karşısında ironik bir şekilde şaşkınlıktan kendini alamıyor. Bireyselleşmesi; bedensel, duygusal, psikolojik ve düşünsel olarak kendini gerçekleştirme türlü çeşit yollarla engellenen çocuklar; aynı engellerle büyümüş çocukların ergen olduğu dünyada elbette istismara konu oluyor. Özgürce soru sorma ve kendini ifade hakkı vermediğimiz çocuklarımız, karşılıklı güven, iletişim ve açıklığın toplumsal yoksunluğunda kendini korkulu bir biçimde saklıyor. Cinselliğini özgürce keşfedip ifade edemeyen çocukların büyüdüğünde sağlıklı cinsel yönelimlerinin olması ise "hayretle" karşılanıyor. Kendi çocuklarını ne kadar önemsemediği ortada olan Türkiye'nin çocukları, bu koşullar altında artan oranlarda uluslararası çocuk pornosunun metası haline getiriliyor. Bu durumu tersine çevirmenin tek yolu, toplumsal kültürün çocuk haklarını farkına varmasını sağlamak ve öncelikle çocukların ekonomik istismarını engelleyici tedbirler almaktır. Ancak bu sayede dünyanın en fazla kullanılan internet arama motoru olan google'da yapılan "çocuk pornosu" aramasında; ilk beş sırada Türkiye şehirlerinin yer almasına engel olunabilir. (google-trends'de yer alan verilerde çocuk pornosunun en fazla arandığı şehirler sıralaması şu şekildedir: Trabzon-Türkiye, Adana-Türkiye, İzmir-Türkiye, Ankara-Türkiye, İstanbul-Türkiye, Auckland-Yeni Zelanda, Seattle-ABD, Melbourne-Avustralya, Sydney-Avustralya, Orlando-ABD) Yoksa tüm bu verilerde "dış mihrakların bir oyunu" olabilir mi??

Faydalanan Kaynaklar:

<http://www.cocukvakfi.org.tr/>

<http://www.savaskarsitlari.org/>

<http://www.google.com/trends?q=child+porn>